

MUSEO DEL TAULELL, ONDA
MANOLO SAFOONT

AMADEO BENEDITO RIBES COL·LECCIÓ ELS NOSTRES CERAMISTES

AMADEO BENEDITO GEA
(ONDA, 1926-2009)
LA CERÀMICA ARTESANAL

COL·LECCIÓ ELS NOSTRES CERAMISTES

EXPOSICIÓ-HOMENATGE A AMADEO BENEDITO GEA
Ajuntament d'Onda. Àrea de Cultura
Museu del Taulell "Manolo Safont"
Tinent d'Alcalde de l'Àrea: María Prades Álvarez

Catàleg:
Títol: AMADEO BENEDITO GEA (ONDA, 1926-2009). LA CERÀMICA ARTESANAL
Coordinació i textos: Vicent Estall i Poles
Correcció i traducció de textos: Servei de Normalització Lingüística. Ajuntament d'Onda
Fotografia: Pascual Mercé Martínez
Disseny: Begoña Molina Olucha
Impressió: Gráficas Castañ
Edita: Ajuntament d'Onda
Dipòsit Legal:

Exposició:
Comissaris: Vicent Estall i Poles i Marc Ribera Giner
Muntatge: Marc Ribera Giner i Francisco Sales Navarro
Col·laboració muntatge: Noelia Chiva Vives, Nerea Sánchez Martínez,
Víctor Chiva Natividad, Raúl Boluda Castells
Lloc: Sala d'exposicions temporals Museu del Taulell "Manolo Safont"
Dates: Del 20 d'octubre de 2021 al 9 de gener de 2022

COL·LECCIÓ ELS NOSTRES CERAMISTES, Nº 8
Direcció de la col·lecció: Vicent Estall i Poles

ALTRES TÍTOLS PUBLICATS:

COL·LECCIÓ ELS NOSTRES CERAMISTES:

- Nº 1: VICENTE AGUIELLA ORTELLS, PINTOR DE CERÀMICA. (2010)
- Nº 2: RAFAEL DIAGO ABAD, TRADICIÓ CERÀMICA. (2011)
- Nº 3: SALVADOR AGUIELLA VIDAL. ARTESÀ DE LA CERÀMICA. (2013)
- Nº 4: SILVESTRE: PINZELLADA CERÀMICA. (2015)
- Nº 5: VICENTE INSA GALLEGOS: PINTOR CERAMISTA. (2016)
- Nº 6: JOAQUÍN PUCHAL RIBES. EXCEL·LÈNCIA CERÀMICA. (2017)
- Nº 7: SALVADOR VIVES ROCA. L'ART EN CERÀMICA. (2018)

COL·LECCIÓ CERAMISTES CONTEMPORANIS:

- Nº 1: MANOLO SALES, EXPRESSIÓ CERÀMICA. (2009)
- Nº 2: LA PASTA, LA CULTURA UNEIX EL COR DELS POBLES. (2011)
- Nº 3: DE LA FANTASIA A LA REALITAT... DE LA IL·LUSTRACIÓ A LA CERÀMICA PER REME TOMÁS. (2012)
- Nº 4: JOAN LLÀCER A ONDA, CERÀMIQUES. (2014)
- Nº 5: JUAN BOSCO PÉREZ BENLLOCH. (VALÈNCIA, 1959-1997). CERAMISTA COL·LECCIÓ DE LA FAMÍLIA. (2019)

COL·LECCIÓ AUTORS RELLEVANTS:

- Nº 1: ENRIC MESTRE. RESTROSPECTIVA 1.0 (2017)

COL·LECCIÓ HOMENATGES I LLEGATS:

- DIANA Y APOLO: EL PAVIMENTO DE LA PAZ Y EL BUEN GOBIERNO. (2003)
- LA FABRIQUETA-SAJIRONDA: MÉS DE 100 ANYS DE CERÁMICA. (2008)
- EL LLEGAT DE MOSSÉN JOSÉ AGUIELLA MANEU AL MUSEU I LA HISTÒRIA D'ONDA. (2020)

COL·LECCIÓ AZULEJOS DEL MUNDO:

- Nº 1: 700 AÑOS DE AZULEJOS INGLESES. (2010)

ALTRES PUBLICACIONES:

- HISTORIA, ARTE Y TRADICIÓN DE LOS AZULEJOS VALENCIANOS. FONDOS DEL MUSEO DEL AZULEJO, ONDA. (2003)
- MANOLO SAFONT. UN MUSEU, UN LLEGAT I UN COMPROMÍS. (2004)
- EL AZULEJO, EVOLUCIÓN TÉCNICA: DEL TALLER A LA FÁBRICA. ACTAS DEL XI CONGRESO DE LA ASOCIACIÓN DE CERAMOLOGÍA, DICIEMBRE. (2006)
- LA IMATGE RELIGIOSA EN LA CERÁMICA. (2009)

MONOGRAFIES DEL MUSEU DEL TAULELL:

- LA INDUSTRIA CERÁMICA EN ONDA. LAS FÁBRICAS, 1778-1997
- CATÁLOGO DE LA COLECCIÓN DE AZULEJOS DEL SIGLO XIX. MUSEO DEL AZULEJO. ONDA. (2000)
- INNOVACIÓN Y DESARROLLO DEL AZULEJO EN LAS TRES ÚLTIMAS DÉCADAS. COLECCIÓN DE LOS PREMIOS ALFA DE ORO, 1977-2004

PUBLICACIONS DIDÀCTIQUES:

- A QUÈ FAN OLOR ELS TAULELLS? LA GUIA DELS MESTRES. (2011)
- A QUÈ FAN OLOR ELS TAULELLS? EL DOSSIER DE LES FAMÍLIES. (2011)

COL·LECCIÓ ELS NOSTRES CERAMISTES

CATÀLEG DE L'EXPOSICIÓ

AMADEO BENEDITO GEA
(ONDA, 1926-2009)
LA CERÀMICA ARTESANAL

MUSEU DEL TAULELL “MANOLO SAFONT”
DEL 20 D'OCTUBRE DE 2021 AL 9 DE GENER DE 2022

És un plaer i un honor presentar aquest catàleg de l'exposició en homenatge a Amadeo Benedito Gea, un dels ceramistes onders més complets i productius i, alhora, poc conegut.

Amadeo Benedito forma part d'una generació de ceramistes, formats al taller de ceràmica de Vicente Abad, que van fer del seu treball la seua vida i de la seua casa el seu taller. En aquest taller artesanal, situat a la vivenda familiar del carrer de Sant Bernat, núm. 12, i amb l'ajuda constant de la seua dona, Carmen Piquer, el ceramista fou capaç de realitzar una vasta producció, duent a terme pràcticament totes les facetes del procés de fabricació; per això parlem d'un ceramista integral o complet. Tot un exemple des de la modestia.

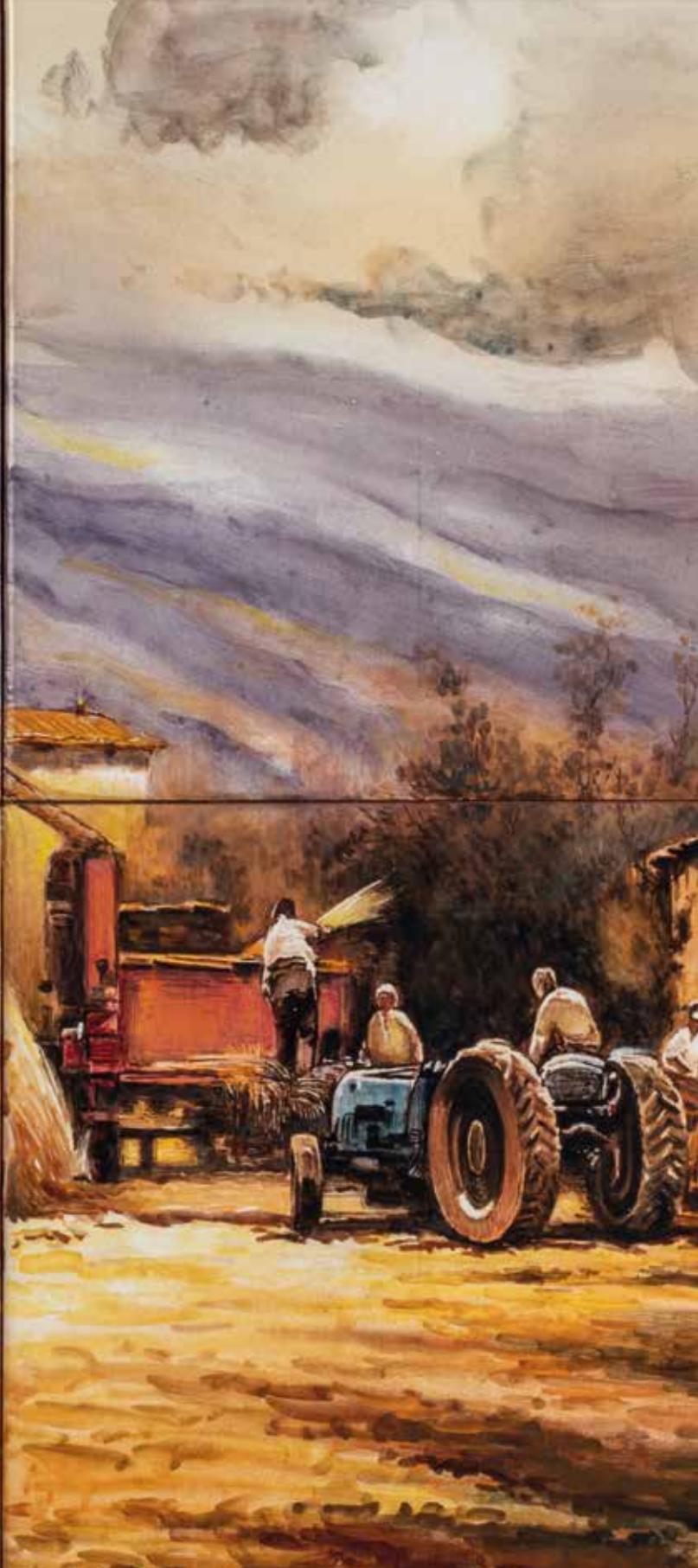
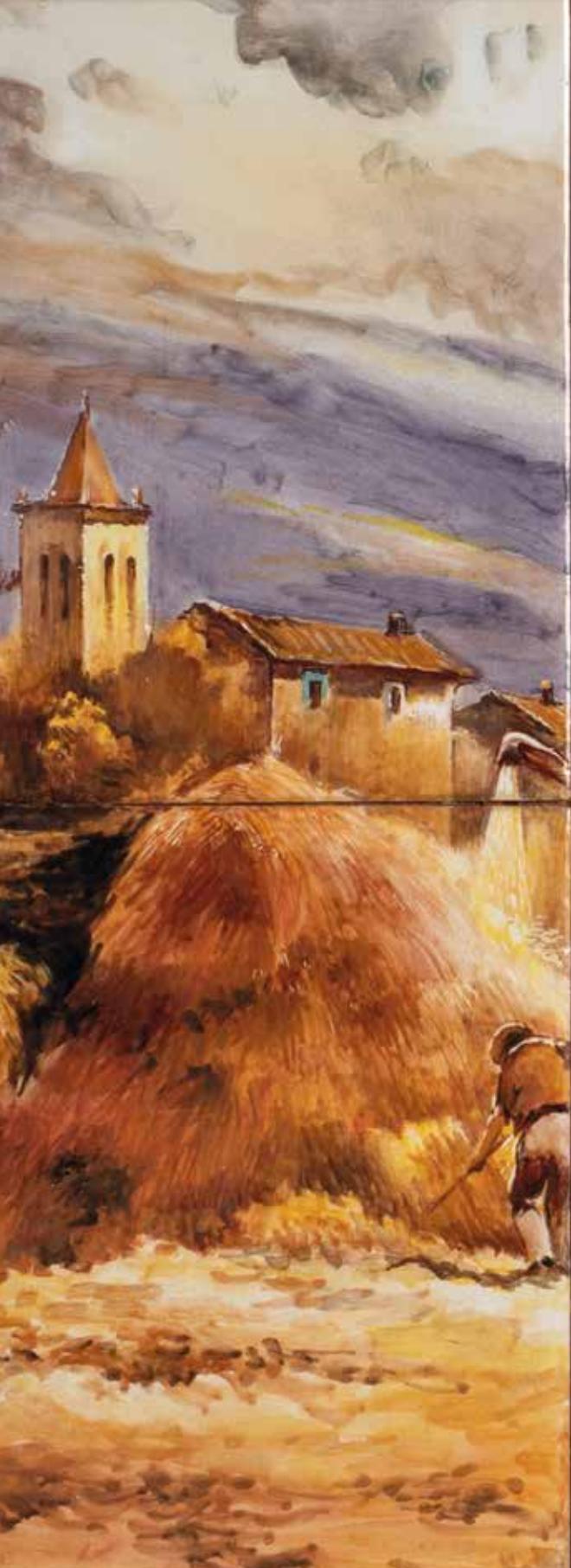
Les obres d'Amadeo Benedito estan disperses per tota Espanya i també n'hi ha a l'estrangeir, ja que va treballar molt per a grans fàbriques de taulells i per a les més importants empreses distribuïdories de productes ceràmics, a més dels constants encàrrecs particulars i institucionals.

L'exposició i el seu catàleg formen part d'un projecte rigorós d'exposicions temporals al voltant dels ceramistes onders més destacats. Aquest programa té tres objectius fonamentals: El primer, honrar i reconéixer el treball i evocar el record d'uns conciutadans nostres que han dedicat part de la seua vida, o la vida sencera, a la ceràmica artística. El segon, recuperar informació sobre la figura i l'obra dels ceramistes objecte de les exposicions; hui podem conéixer de primera mà la seua manera de treballar, la tècnica emprada, les fonts artístiques d'on beuen, així com esbrinar detalls amb la col·laboració de familiars, amics, clients o admiradors; també és possible indagar sobre el seu llegat artístic i iniciar una investigació raonada sobre les seues obres. I en tercer lloc, delectar el públic amb aquestes mostres alhora que propiciem la conservació d'un estil de creació artística en la pintura ceràmica. Volem que aquestes exposicions suposen un al·lícient per a totes i, especialment, per a les generacions actuals i futures.

Aquest catàleg -el número 8 de la col·lecció "Els nostres ceramistes", del Museu del Taulell "Manolo Safont"- i la mateixa exposició han sigut possibles gràcies, sobretot, a Àngel i M. Carmen Benedito Piquer que gustosament ens ha cedit les seues obres per a aquesta emotiva mostra i, a més, han donat per al Museu les eines, ferramentes i documentació diversa que conservaven del taller del seu pare. També vull agrair la col·laboració de mossén Pere Saborit per facilitar-nos la reproducció dels dos grans murals ceràmics que presideixen l'Església de Santa Maria de Borriol, realitzats per Amadeo Benedito amb escultures de Pepe Castellano de l'empresa Cerámica Decorativa.

Finalment, desitge que aquesta exposició i aquest catàleg contribuïsquen a situar Amadeo Benedito Gea en el lloc que es mereix en la història de la nostra ceràmica.

*Maria Prades Álvarez
Tinent d'alcalde de l'àrea de Cultura i Festes
Onda, 20 d'octubre 2021*

Es un placer y un honor presentar este catálogo de la exposición en homenaje a Amadeo Benedito Gea, uno de los ceramistas ondenses más completos y productivos y, a la vez, poco conocido.

Amadeo Benedito forma parte de una generación de ceramistas, formados en el taller de cerámica de Vicente Abad, que hicieron de su trabajo su vida y de su casa su taller. En este taller artesanal, situado en la vivienda familiar de la calle de San Bernardo, núm. 12, y con la ayuda constante de su mujer, Carmen Piquer, el ceramista fue capaz de realizar una vasta producción, llevando a cabo prácticamente todas las facetas del proceso de fabricación; por eso hablamos de un ceramista integral o completo. Todo un ejemplo desde la modestia.

Las obras de Amadeo Benedito están dispersas por toda España y también las hay en el extranjero, puesto que trabajó mucho para grandes fábricas de azulejos y para las más importantes empresas distribuidoras de productos cerámicos, además de los constantes encargos particulares e institucionales.

La exposición y su catálogo forman parte de un proyecto riguroso de exposiciones temporales sobre de los ceramistas ondenses más destacados. Este programa tiene tres objetivos fundamentales: El primero, honrar y reconocer el trabajo y evocar el recuerdo de unos conciudadanos nuestros que han dedicado parte de su vida, o la vida entera, a la cerámica artística. El segundo, recuperar información sobre la figura y la obra de los ceramistas objeto de las exposiciones; hoy podemos conocer de primera mano su manera de trabajar, la técnica empleada, las fuentes artísticas de donde beben, así como averiguar detalles con la colaboración de familiares, amigos, clientes o admiradores; también es posible indagar sobre su legado artístico e iniciar una investigación razonada sobre sus obras. Y en tercer lugar, deleitar al público con estas muestras a la vez que propiciamos la conservación de un estilo de creación artística en la pintura cerámica. Queremos que estas exposiciones sean un aliciente para todas y todos y, especialmente, para las generaciones actuales y futuras.

Este catálogo -el número 8 de la colección "Els nostres ceramistes", del Museo del Azulejo "Manolo Safont"- y la misma exposición han sido posibles gracias, sobre todo, a Ángel y M. Carmen Benedito Piquer, que gustosamente nos ha cedido sus obras para esta emotiva muestra y, además, han donado para el Museo los utensilios, herramientas y documentación diversa que conservaban del taller de su padre. También quiero agradecer la colaboración de mosén Pere Saborit por facilitarnos la reproducción de los dos grandes murales cerámicos que presiden la Iglesia de Santa María de Borriol, realizados por Amadeo Benedito con esculturas de Pepe Castellano de la empresa Cerámica Decorativa.

Finalmente, deseo que esta exposición y este catálogo contribuyan a situar a Amadeo Benedito Gea en el lugar que se merece en la historia de nuestra cerámica.

Maria Prades Álvarez

Teniente de alcalde del Área de Cultura y Fiestas

Onda, 20 de octubre 2021

AMADEO BENEDITO GEA (ONDA, 1926-2009). LA CERÀMICA ARTESANAL

*Vicent Estall i Poles
Director del Museu del Taulell. “Manolo Safont”*

VIDA I OBRA D'UN CERAMISTA ARTESANAL¹

Amadeo Benedito Gea va nàixer a Onda el 5 d'agost de 1926. És molt probable que, com altres tants xiquets onders de l'època, anara a les Escoles del Castell (*Colonia Escolar Virgen del Carmen*, Onda, 1920-1948). El que és segur és que sent alumne de l'escola elemental de la Casa Abadia (al carrer dels Àngels) destacava per les seues aptituds per a dibuixar i, en 1934, amb només 8 anys, va poder entrar a l'Escola Provincial de Ceràmica (Onda, 1925-1938) sense tindre l'edat exigida, gràcies al senyor Felipe Salvia, qui tenia contactes per a aconseguir-ho. Va ser un cas similar al d'altres dos companys de la mateixa escola, també excellents dibuixants, Salvador Vives Roca (Onda, 1924-2010) i Salvador Aguilella Vidal (Onda, 1924-2005). Que aquesta decisió va ser un encert es va veure passat el temps, ja que els tres joves dibuixants van ser destacades professionals de la ceràmica artística.

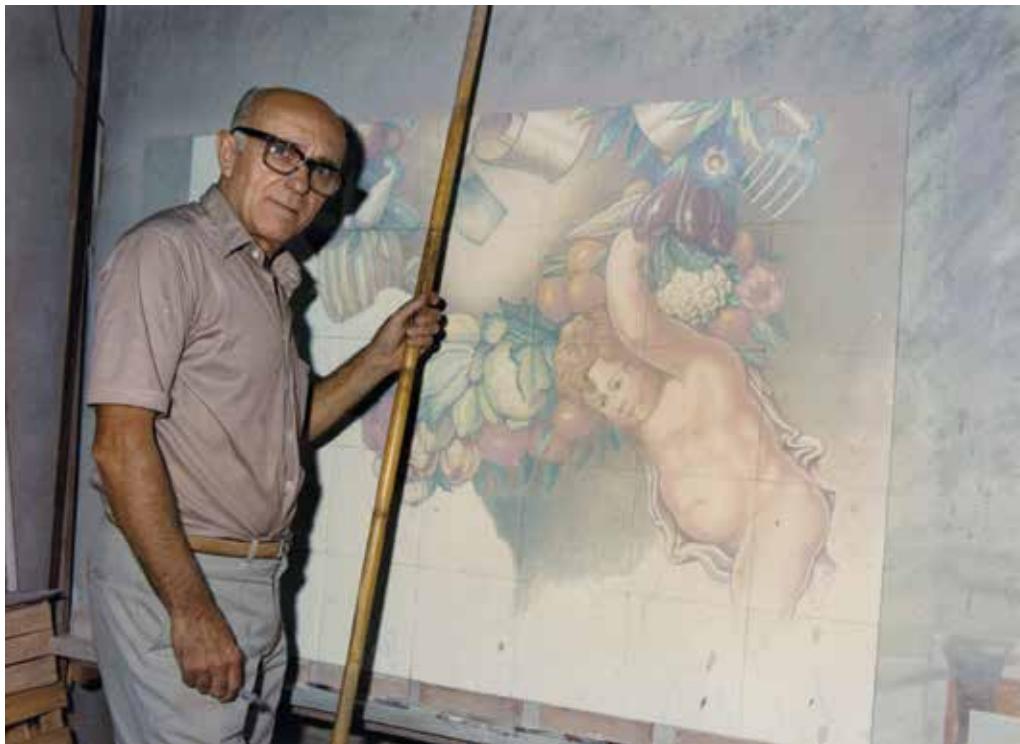
6

A l'Escola va tindre com a mestres els grans ceramistes Vicent Abad Navarro (Castelló 1890-Onda 1946) i Rafael Guallart Carpi (Castelló, 1898-1975), que van ser-hi professors de Dibuix.

Quan Amadeo Benedito tenia només deu anys va esclatar la Guerra Civil Espanyola (1936-1939). La guerra va passar per damunt de la ja prestigiosa Escola Provincial de Ceràmica, amb la qual cosa es va esbiaixar la formació acadèmica per a molts joves d'Onda, Ribesalbes, l'Alcora, Castelló..., entre ells la del nostre jove protagonista, que va haver d'interrompre els seus estudis en l'Escola i entrar a treballar en una fàbrica de taulells. Per motius que desconeixem, poc temps després de ser a la fàbrica va canviar de treball per a ser aprenent de barber, activitat que va exercir posteriorment durant el servei militar.

Però l'impuls artístic no cessava i finalitzada la guerra va ser ajudant, com altres joves artistes onders, del famós escultor Juan Bautista Folía (Sant Jordi, 1881 - Onda, 1945) quan va estar a Onda realitzant dos de les seues últimes grans obres: el retaule del Sagrari i l'Altar Major de

1. Agraïsc les notes facilitades per Ángel i M. Carmen Benedito Piquer, fills d'Amadeo Benedito

Amadeo Benedito Gea al seu taller. (Gentileza M^aJosé Benedito).

7

l'Església de l'Assumpció, entre 1941 i 1945. Certament l'escultor Folía va exercir una influència destacable en molts altres joves onders, com ara Manolo Safont o Salvador Vives.

El 1946, amb vint anys, ingressa en el servei militar i és destinat a Berga, en la Vall d'Aran. Durant els permisos de la "mili" tornava a Onda i treballava en el taller de ceràmica de Vicente Abad. Interessa assenyalar, encara que ja ho hem dit moltes vegades, que el taller de ceràmica de Vicente Abad va ser, d'alguna manera i salvant les distàncies, la continuació d'aquella malmesa Escola Provincial de Ceràmica d'Onda. En aquest taller (primer de Vicente Abad Navarro i posteriorment dels seus fills) va ser on van aprendre l'ofici pràcticament tots els ceramistes onders de la segona meitat del segle XX: Salvador Vives, Joaquim Puchal, Castro, Miguel Tolosa, Rosendo Esteller, Vicente Insa, Vicente Adelantado, Vicente Aguilella, José Albella, etc.).

En aquest taller Amadeo Benedito, quan tenia 21 anys, va conèixer Carmen Piquer, que amb 17 anys ja feia un temps que treballava allí. Després de 5 o 6 anys es van casar i van muntar el seu propi taller de ceràmica al carrer de Sant Bernat núm. 12, lloc que va ser també l'habitatge familiar durant 52 anys. En aquest xicotet taller és on tots dos van fer del seu treball la seu

vida i de la sa casa el seu taller, desenvolupant tota la seu activitat professional i producció artística.

Mai va exhibir, que sapiem, la seu obra públicament de manera individual, tot i que va participar en diverses exposicions col·lectives, com ara l'exposició Ceramistes d'Onda, el 1986, en la Saleta municipal, organitzada per l'Ajuntament. En aquesta mostra van participar 27 autors, entre ceramistes i terrissaires onders, i posa de manifest l'enorme impuls que tenia en aquells moments la ceràmica artística.

Posteriorment també va participar en la 1a, 2a i 3a Exposició Col·lectiva de Ceramistes onders, organitzades per la Caixa Rural Nostra Senyora de l'Esperança d'Onda, entre 1988 i 1991. Lamentablement no tenim imatges de les obres exposades en aquestes mostres.

Amadeo Benedito va treballar, amb l'ajuda de la seu dona, fins al final dels seus dies realitzant encàrrecs que, malgrat la seu avançada edat, encara continuaven sol·licitant-li. Només un infart cerebral, a l'edat de 82 anys, li va impedir continuar pintant i decorant taulells com havia fet sempre, però no va truncar les seues ganes de treballar. Ben al contrari, segons ens compten els seus fills, després de l'ictus, va fer l'esforç d'aprendre a dibuixar al llapis amb la mà esquerra amb una certa soltesa per a no deixar morir a l'artista que portava dins.

OBRA

Amadeo va ser el que podem dir un ceramista complet, perquè realitzava pràcticament totes les tasques relacionades amb el procés de producció ceràmica artesanal i amb la utilització de tècniques variades, encara que va prevaldre, per raons purament econòmiques i comercials, la pintura ceràmica sobre taulell i la confecció i tall de trepes per a la indústria taulellera.

Dibuixos al llapis i aquarel·les

Des de ben menut Amadeo Benedito va sentir l'impuls artístic, i d'això ens parlen els seus antics quaderns de dibuix al llapis on podem apreciar una qualitat excel·lent. Els primers dibuixos conservats daten probablement de quan va ser, entre els huit i els dotze anys, alumne de l'assignatura de Dibuix, Pintura i Composició de l'Escola Provincial de Ceràmica d'Onda. Es tracta d'una sèrie de làmines soltes numerades que podrien ser exercicis de classe.

El dibuix i la pintura sobre paper van ser activitats que no va abandonar mai, atés que moltes de les seues obres, incloses les grans composicions, van ser dibuixades i acolorides, completament o parcial, abans de ser executades sobre taulells i plats.

Pintura ceràmica sobre taulells

La pintura ceràmica sobre esmalte de frita i modificat al seu interès va ser el gruix de la producció. Tècnica artesanal que consisteix a banyar el biscuit amb esmalte estannífer conferint-li un fons blanc. Sobre aquesta superfície s'aplica l'estergit per a siluetar la figura o composició a partir de diversos òxids metàl·lics calcinats i diluïts amb una fregida transparent segons els desitjos de l'artista.

Els temes van ser d'allò més variat seguint els patrons clàssics i artesanals de segles anteriors i, per descomptat, a gust del client. Sanefes renaixentistes i barroques; sòcols complets pintats a trena sobre estergit; relleus ceràmics pintats a mà; peces complementàries, rètols publicitaris comercials, rètols urbans de carrers i places, fonts, rellotges de sol; reproducció de panells profans de taulells antics (ball de la sardana, veremes, verema amb carro, escenes campestres i urbanes, auques, taulells d'Arts i Oficis...); escuts heràldics; taulelleria devocional (maredeudeus i sants en les advocacions més diverses); reproduccions de pintures clàssiques, de bodegons i, fins i tot, estampes de la més diversa índole tretes d'àlbums fotogràfics; repertoris de dibuixos, postals, periòdics, calendaris... Qualsevol motiu, íntegrament o parcial, resultava interessant per a ser expressat en ceràmica.

Davant aquest vast repertori no és exagerat dir que les seues obres es troben repartides per tota la geografia espanyola i també a l'estrange, ja que entre els seus clients van figurar les grans fabriques de taulells i importants empreses distribuïdores de productes ceràmics amb amplis mercats nacionals i internacionals.

Entre aquestes grans empreses clients d'Amadeo Benedito mereixen citar-se *Industrial Ceràmica Vallvé SA* (Esplugues-Barcelona), la *Casa Coral* (Vilafranca del Penedès), *Ceràmica Artística J. Pahissa* (Barcelona), *Monzón* (Saragossa), *Antonio Sansano* (Valladolid), *Ceràmica Decorativa* (Oliva), *Ceràmica Antiga* (Almassora) i, per descomptat, les fabriques de taulells d'Onda, com ara *Cedolesa*, *Azulejos Artísticos*, *Isidoro Sansano (CISA)*, *Adex*, *El Vaixell*, *El Molino...*

En uns fulls de catàlegs de les firmes *Industrial Ceràmica Vallvé*, *Casa Coral* o *Ceràmica Antiga* podem observar multitud de mostres, motius i escenes pintats per Amadeo Benedito, encara que no figure la seua firma pel caràcter anònim d'aquesta mena de produccions i reproduccions.

També va treballar per a ajuntaments, institucions i particulars realitzant centenars d'obres. Destaquem els importants encàrrecs de panells amb escenes taurines per a un bar taurí de Madrid o el sostre complet d'un gran magatzem madrileny amb motius clàssics renaixentistes i barrocs. Un altre encàrrec important va ser la retolació completa en taulells (noms de carrers, places i edificis públics) d'un poble de Canàries del qual no sabem el nom. Una altra comanda

important, per mediació de l'empresa *Cerámica Alcorense*, va ser la realització de grans murals a escala de real amb destinació a l'Iraq en l'època de Sadam Husein (entre 1979-2003).

A Castelló va realitzar moltes obres, entre les quals destaquem els murals ceràmics de la façana de l'Ajuntament de l'Alcora en 1982 i els dos murals devocionals situats en els espais laterals de l'Església de Santa Maria de Borriol, realitzats entre els anys 2000 i 2002 en col·laboració amb Pepe Castellano, de *Cerámica Decorativa*.

A Onda destaquem l'obra del pati posterior de la Caixa Rural, el rètol de la Cooperativa Nossa Senyora de l'Esperança (24 taulells de 15x15 cm, 1980), el rètol del camp d'esport de la Caixa Rural (10x8 taulells) i el gran rètol de l'antiga cooperativa Cítrics Onda (360x120 cm, 1980) conservat actualment en el Museu del Taulell gràcies a la donació efectuada per aquesta entitat en 2001. L'únic panell devocional exterior que va pintar, que coneuem en aquest moment, correspon a Santiago Apòstol (6 taulells de 15x15 cm, 1957) conservat al carrer del mateix nom. Desconeixem la majoria de localitzacions dels seus panells devocionals encara que sabem que va rebre molts encàrrecs per a esglésies i convents de tota Espanya gràcies a la intermediació del rector d'Onda mossén Miguel Llopis.

El procés de decoració utilitzat per Amadeo Benedito era artesà i senzill. Preparava l'esmalt dins d'un gran llibre on submergia els taulells un a un i els anava deixant en un caseller. Quan estaven quasi secs els netejava per darrere amb un raspall d'espart i les vores amb una fulla, i ja quedaven amanits per a pintar. Si pintava amb trepa, en primer lloc encaixava el dibuix que tenia en paper ceba, que s'havia utilitzat per a les tretxes, i dibuixava sobre el taulell amb estergit, després hi encaixava la trepa i pintava. Si era a mà alçada, el dibuixava directament amb carbó quan era d'un sol taulell o, si es tractava d'un mural compost per diversos taulells, el dibuixava amb estergit. Amadeo es dedicava a treballar sobre aquests últims, mentre la seua dona, Carmen, l'ajudava en el pintat a trepa i en la fabricació d'aquestes.

Els colors els feia ell mateix partint dels primaris que comprava. Feia proves de colors sobre un taulell que després coïa per a saber el resultat abans de començar.

Durant bastants anys va haver d'anar a coure els taulells a diverses fàbriques (*Cedolesa, Cisa...*), com ho feien la majoria dels ceramistes onders. En els inicis de la dècada de 1980 va instal·lar una mufla en el taller i va poder treballar amb major comoditat i llibertat, encara que, de vegades, utilitzava els forns de les fàbriques per a alguna comanda especial per la seua envergadura.

Encara que la tècnica sobre esmalt cru va ser la que més va utilitzar comercialment, les seues inquietuds artístiques el van portar a experimentar uns altres procediments. D'aquesta manera, va realitzar diverses obres que podem denominar com a taulell "quarel·lat". Sobre el bescuit banyant amb esmalt blanc aplicava els diversos òxids metà·lics calcinats (colors) amb

Façana de l'Ajuntament de l'Alcora, 1982.

11

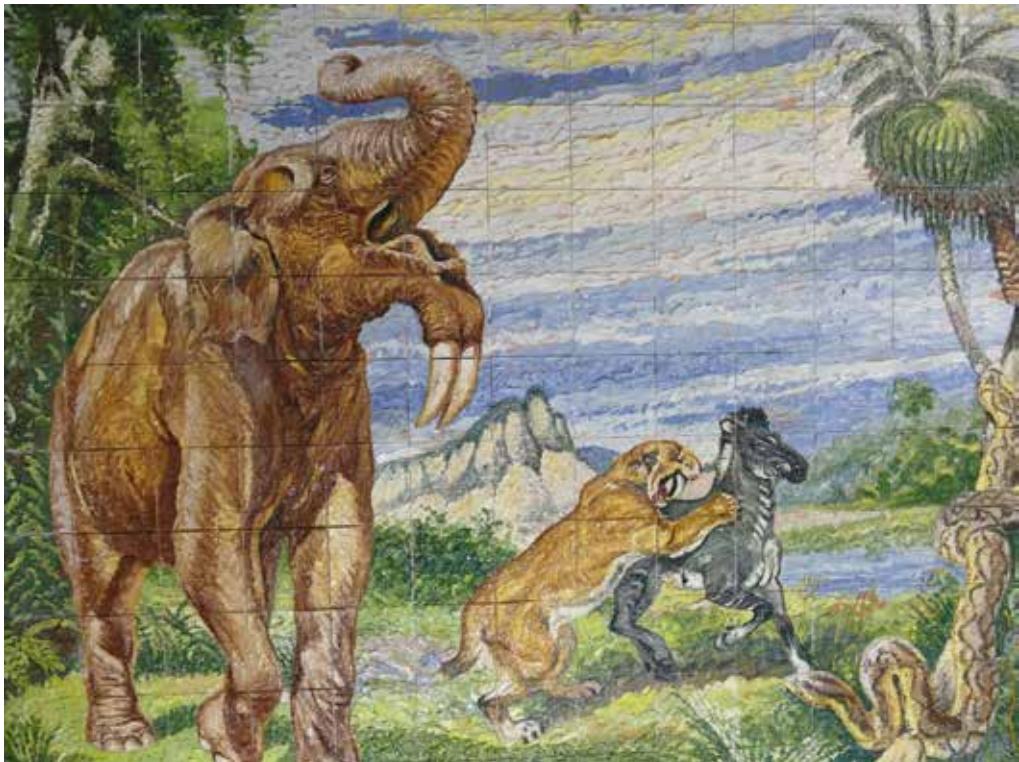
poca quantitat de fregida transparent, molt diluïda, per a conferir a les peces un aspecte mat. La cocció es realitzava a 950-980°².

Pintura en relleu

Déiem que Amadeo Benedito va explorar i va executar diverses tècniques ceràmiques, entre les quals convé citar la pintura ceràmica en relleu sobre taulell. Afegint caolí als òxids metàl·lics es creava una massa o *semiengobe* que li permetia crear en successives pinzellades un cert relleu, imitant la pintura a l'oli amb espàtula. Aquesta tècnica la va utilitzar amb una certa assiduïtat, més per passió artística que per un sentit comercial.

En aquest catàleg oferim diverses obres en relleu de diferents formats. Dues peces menudes (d'un sol taulell) i un plat ens mostren una gran qualitat del dibuix i una finor cromàtica excel·lent a partir de traços impressionistes. Uns altres quadres de majors dimensions, composicions de diversos taulells, de diferents fonts, avalen el domini total d'aquesta tècnica que té la seu obra més significativa en el mural, no present en aquesta exposició, que s'exhibeix en la tercera

2. Agraïsc la informació del ceramista Manolo Sales Maza.

Mural del Museu de Ciències Naturals 'El Carmen' d'Onda.

Agraïmament a Joan Llidó, Dto. del Museu de Ciències Naturals 'El Carmen'. Foto: VEP.

12

planta del Museu de Ciències Naturals 'El Carmen' d'Onda. Es tracta d'una composició de 195x195 cm amb 169 taulells de 15x15 cm amb una escena de fauna salvatge idealitzada de la remota prehistòria. Encara que no està especificat, podem datar l'obra entre 1959 i 1960, atés que la majoria dels taulells amb animals que decoren aquest museu van ser realitzats durant aquests anys³. En el Museu del Taulell conservem l'eskós original d'aquesta obra amb l'especificament dels taulells, gràcies a la donació dels fills d'Amadeo Benedito. En el mateix Museu de Ciències Naturals 'El Carmen' es conserva una altra obra en relleu corresponent a una cabra d'imponent cornamenta.

Confecció i tall de trepes

A més de la seua gran producció ceràmica cal destacar la faceta d'Amadeo Benedito en l'art de confeccionar i tallar trepes. Aquestes plantilles, necessàries per a la decoració seriada de

3. Les obres del Museu de Ciències Naturals 'El Carmen' van ser realitzades per Vicente Adelantado i Rosendo Esteller sota la firma *Ades* (d'Adelantado i Esteller) i estan datades entre 1959-60. Cada taulell té el nom d'una empresa ondera de taulells de l'època.

taulells, van ser més tard substituïdes gradualment per les pantalles serigràfiques, les quals també van ser fabricades en el taller de Benedito Gea a partir d'una xarrada amb l'industrial don Isidoro Sansano, que li va donar suport en aquesta empresa.

Per a la fabricació de tretzes usaven cera d'abella. Primer tallaven 5 o 6 papers de la mateixa grandària, segons les tretzes que anaven a fer del mateix model i del format que se'ls demanava. Sobre una fusta posaven el paper, fonien la cera damunt i el planxaven; sobre la mateixa cera posaven un altre paper, fonien la cera damunt i planxaven; així successivament fins a tindre'ls tots en un mateix bloc a manera de capes. Sobre la cera que quedava en la part de dalt dibuixaven amb estergit (feien el dibuix sobre paper ceba, el punxaven amb un punxó, el posaven sobre la trepa i li passaven carbó per damunt, quedant així el dibuix en la trepa). Passaven pel foc les tretzes i el pigment del carbó es quedava fix sobre la cera. Tallaven el dibuix com a plantilla. Calfaven les tretzes i les separaven, quedant així unes quantes iguals.

Centenars de jocs de tretzes van ser confeccionades i tallades de la manera descrita per Amadeo Benedito i la seua dona, Carmen Piquer, entre les dècades de 1970 i 1990, segons consta en importants fabriques de taulells, com ara *Cedolesa*, *El Molino*, *El Bólido*, *Realonda*, *Bechiazul*, *FacoPyr*, *Miguel Piñón*, *Colors Blythe*, *Piñón y Ribes*, *Cerámica Artesana Azulejera*, *Cerámica Artesana Ondense*, *José Verdiá*, *CISA*, *Decorazul*, *Juan Montoliu*, *Adex*, *Ceràmiques Montgo-El Clot*, *Cerámica Decoronda*, *Refrazul*, *Cerámica Apeadero*, *El Barco*, *Azulejos Artísticos*, *Ceràmica Antiga*, *Gres Vila-real (Gresvill)*...

Per a finalitzar aquesta breu introducció només cal afegir que Amadeo Benedito Gea va formar part significativa d'una legió d'artistes que van utilitzar la ceràmica com a suport per a les seues inquietuds plàstiques i que va sorgir la segona meitat del segle XX alhora que anava creixent i modernitzant-se la indústria ceràmica a la província de Castelló. Es tracta d'artistes que van donar continuïtat als obradors preindustrials seguidors de la tradició clàssica però aportant cada-un d'ells els seus trets més personals⁴.

Seguint aquesta tradició, l'obra d'Amadeo Benedito es caracteritza per l'esforç per conjuminar i conjugar l'art amb l'artesania i viceversa. Aquesta tendència la trobem a Onda en altres grans ceramistes que han transcendit al que és pròpiament artesà (...) i que asseguts, pinzell en mà, davant les peces de terrisseria o de vaixella (i de taulells), en el silenci del taller, s'afanyen diàriament per mantindre viva una tradició fabril que és històrica en la nostra terra, segons refereix el catedràtic d'Història de l'Art Antonio Gascó Sidro⁵.

4. Gascó Sidro, A. J. (2006) *Pintores de Castellón. Del Neoclasicismo al Arte Contemporáneo*. Editorial Prensa Valenciana, SA, pàg. 318

5. Ídem, pàg. 327

AMADEO BENEDITO GEA (ONDA, 1926-2009). LA CERÁMICA ARTESANAL

*Vicent Estall i Poles
Director del Museo del Azulejo. "Manolo Safont"*

VIDA Y OBRA DE UN CERAMISTA ARTESANAL¹

Amadeo Benedito Gea nació en Onda el 5 de agosto de 1926. Es muy probable que, como otros tantos niños ondenses de la época, fuera a las Escuelas del Castillo (Colonia Escolar Virgen del Carmen, Onda, 1920-1948). Lo que es seguro es que siendo alumno de la escuela elemental de la Casa Abadía (en la calle de los Ángeles) destacaba por sus aptitudes para dibujar y en 1934, con sólo 8 años, pudo entrar en la Escuela Provincial de Cerámica (Onda, 1925-1938) sin tener la edad exigida, gracias a don Felipe Salvia, quien tenía contactos para conseguirlo. Fue un caso similar al de otros dos compañeros de la misma escuela, también excelentes dibujantes, Salvador Vives Roca (Onda, 1924-2010) y Salvador Aguilella Vidal (Onda, 1924-2005). Que esta decisión fue un acierto se vio con el tiempo, ya que los tres jóvenes dibujantes fueron destacados profesionales de la cerámica artística.

14

En la Escuela tuvo como maestros a los grandes ceramistas Vicent Abad Navarro (Castellón 1890-Onda 1946) y Rafael Guallart Carpi (Castelló, 1898-1975), que fueron profesores de Dibujo en el citado centro.

Cuando Amadeo Benedito tenía sólo diez años estalló la Guerra Civil Española (1936-1939). La contienda se llevó por delante la ya prestigiosa Escuela Provincial de Cerámica y con ello se sesgó la formación académica para muchos jóvenes de Onda, Ribesalbes, Alcora, Castellón..., entre ellos la de nuestro joven protagonista, que tuvo que interrumpir sus estudios en la Escuela y entrar a trabajar en una fábrica de azulejos. Por motivos que desconocemos, al poco tiempo de estar en la fábrica cambió de trabajo para ser aprendiz de barbero, actividad que desempeñó posteriormente durante el servicio militar.

Pero el impulso artístico no cesaba y finalizada la guerra fue ayudante, como otros jóvenes artistas ondenses, del famoso escultor Juan Bautista Folía (Sant Jordi, 1881 - Onda, 1945) cuando estuvo en Onda realizando dos de sus últimas grandes obras: el retablo del Sagrario y el Altar Mayor de la Iglesia de la Asunción, entre 1941 i 1945. Ciertamente el escultor Folía

1. Agradezco las notas facilitadas por Ángel y M.ª Carmen Benedito Piquer, hijos de Amadeo Benedito.

ejerció una influencia destacable en otros muchos jóvenes ondenses, como Manolo Safont o Salvador Vives.

En 1946, con veinte años, ingresa en el servicio militar y es destinado a Berga, en el Valle de Arán. Durante los permisos de la “mili” regresaba a Onda y trabajaba en el taller de cerámica de Vicente Abad. Interesa apuntar, aunque ya lo hemos dicho muchas veces, que el taller de cerámica de Vicente Abad fue, de algún modo y salvando las distancias, la continuación de aquella malograda Escuela Provincial de Cerámica de Onda. En este taller (primero de Vicente Abad Navarro y posteriormente de sus hijos) fue donde aprendieron el oficio prácticamente todos los ceramistas ondenses de la segunda mitad del siglo XX: Salvador Vives, Joaquim Puchal, Castro, Miguel Tolosa, Rosendo Esteller, Vicente Insa, Vicente Adelantado, Vicente Aguilella, José Albella, etc.).

En este taller Amadeo Benedito, con 21 años, conoció a Carmen Piquer, que con 17 años ya llevaba un tiempo trabajando allí. Después de 5 o 6 años se casaron y montaron su propio taller de cerámica en la calle de San Bernardo núm. 12, lugar que fue también la vivienda familiar durante 52 años. En ese pequeño taller es donde ambos hicieron de su trabajo su vida y de su casa su taller, desarrollando toda su actividad profesional y producción artística.

Nunca exhibió, que sepamos, su obra públicamente de forma individual, aunque sí participó en varias exposiciones colectivas, como la exposición *Ceramistas de Onda*, de 1986, en la Saleta municipal, organizada por el Ayuntamiento. En esta muestra participaron 27 autores, entre ceramistas y alfareros ondenses, y pone de manifiesto el enorme impulso que tenía en aquellos momentos la cerámica artística.

Posteriormente también participó en la 1^a, 2^a y 3^a *Exposición Colectiva de Ceramistas Ondenses* organizadas por la Caja Rural N^a S^a de la Esperanza de Onda, entre 1988 y 1991. Lamentablemente no tenemos imágenes de las obras expuestas en estas muestras.

Amadeo Benedito trabajó, con la ayuda de su mujer, hasta el final de sus días realizando encargos que, a pesar de su avanzada edad, todavía le seguían solicitando. Sólo un infarto cerebral, a los 82 años, le impidió continuar pintando y decorando azulejos como había hecho siempre, pero no sesgó sus ganas de trabajar. Bien al contrario, según nos cuentan sus hijos, después del ictus, hizo el esfuerzo de aprender a dibujar a lápiz con la mano izquierda con cierta soltura para no dejar morir al artista que llevaba dentro.

OBRA

Amadeo fue lo que podemos denominar un ceramista completo pues realizaba prácticamente todas las tareas relacionadas con el proceso de producción cerámica artesanal y con la utili-

zación de variadas técnicas, aunque prevaleció, por razones puramente económicas y comerciales, la pintura cerámica sobre azulejo y la confección y corte de trepas para la industria azulejera.

Dibujos a lápiz y acuarelas

Desde pequeño sintió Amadeo Benedito el impulso artístico, y de ello nos hablan sus antiguos cuadernos de dibujo a lápiz donde podemos apreciar una calidad excelente. Los primeros dibujos conservados probablemente daten de cuando fue, entre los ocho y los doce años, alumno de la asignatura de Dibujo, Pintura y Composición de la Escuela Provincial de Cerámica de Onda. Se trata de una serie de láminas sueltas númeradas que podrían ser ejercicios de clase.

El dibujo y la pintura sobre papel fueron actividades que no abandonó nunca, dado que muchas de sus obras, incluidas las grandes composiciones, fueron dibujadas y coloreadas, completa o parcialmente, antes de ser ejecutadas sobre azulejos y platos.

Pintura cerámica sobre azulejos

16

La pintura cerámica sobre esmalte fritado y modificado a su interés fue el grueso de la producción. Técnica artesanal que consiste en bañar el bizcocho con esmalte estanífero confiriéndole un fondo blanco. Sobre esta superficie se aplica el estarcido para siluetear la figura o composición a partir de diversos óxidos metálicos calcinados y diluidos con una frita transparente según los deseos del artista.

Los temas fueron de lo más variado siguiendo los patrones clásicos y artesanales de siglos anteriores y, por supuesto, a gusto del cliente. Cenefas renacentistas y barrocas; zócalos completos pintados a trepa sobre estarcido; relieves cerámicos pintados a mano; piezas complementarias, rótulos publicitarios comerciales, rótulos urbanos de calles y plazas, fuentes, relojes de sol; reproducción de paneles profanos de azulejos antiguos (baile de la sardana, vendimia, vendimia con carro, escenas campestres y urbanas, aucas, azulejos de Artes y Oficios...); escudos heráldicos; azulejería devocional (vírgenes y santos en sus más diversas advocaciones); reproducciones de pinturas clásicas, de bodegones e incluso estampas de la más diversa índole sacadas de álbumes fotográficos; repertorios de dibujos, postales, periódicos, calendarios... Cualquier motivo, en su totalidad o en parte, resultaba interesante para ser expresado en cerámica.

Ante este vasto repertorio no es exagerado decir que sus obras se encuentran repartidas por toda la geografía española y también en el extranjero, ya que entre sus clientes figuraron las

grandes fábricas de azulejos e importantes empresas distribuidoras de productos cerámicos con amplios mercados nacionales e internacionales.

Entre estas grandes empresas clientes de Amadeo Benedito merecen citarse *Industrial Cerámica Vallvé SA* (Esplugues-Barcelona), la *Casa Coral* (Vilafranca del Penedés), *La Cerámica Artística J. Pahissa* (Barcelona), *Monzón* (Zaragoza), *Antonio Sansano* (Valladolid), *Cerámica Decorativa* (Oliva), *Cerámica Antiga* (Almassora) y, por supuesto, las fábricas de azulejos de Onda, entre ellas *Cedolesa*, *Azulejos Artísticos*, *Isidoro Sansano (CISA)*, Adex, *El Barco*, *El Molino...*

En unas hojas de catálogos de las firmas *Industrial Cerámica Vallvé*, *Casa Coral* o *Cerámica Antiga* podemos observar multitud de muestras, motivos y escenas pintados por Amadeo Benedito, aunque no figure su firma dado el carácter anónimo de este tipo de producciones y reproducciones.

También trabajó para ayuntamientos, instituciones y particulares realizando cientos de obras. Destacamos los importantes encargos de paneles con escenas taurinas para un bar taurino de Madrid o el techo completo de un gran almacén madrileño con motivos clásicos renacentistas y barrocos. Otro encargo importante fue la rotulación completa en azulejos (nombres de calles, plazas y edificios públicos) de un pueblo de Canarias del cual desconocemos el nombre. Otro pedido importante, por mediación de la empresa *Cerámica Alcorense*, fue la realización de grandes murales a escala real con destino a Irak en la época de Sadam Husein (entre 1979-2003).

En Castellón realizó muchas obras, entre las que destacamos los murales cerámicos de la fachada del Ayuntamiento de Alcora en 1982 y los dos murales devocionales situados en los espacios laterales de la Iglesia de Santa María de Borriol, realizados entre los años 2000 y 2002 en colaboración con Pepe Castellano, de *Cerámica Decorativa*.

En Onda destacamos la obra del patio trasero de la Caja Rural, el rótulo de la *Cooperativa Virgen de la Esperanza* (24 azulejos de 15x15 cm, 1980), el letrero del campo de deporte de la Caja Rural (10x8 azulejos) y el gran rótulo de la antigua cooperativa *Cítricos Onda* (360x120 cm, 1980) conservado hoy en día en el Museo del Azulejo gracias a la donación efectuada por esta entidad en 2001. El único panel devocional exterior que pintó, que conocemos a día de hoy, corresponde a Santiago Apóstol (6 azulejos de 15x15 cm, 1957) conservado en la calle del mismo nombre. Desconocemos la mayoría de localizaciones de sus paneles devocionales aunque sabemos que recibió muchos encargos para templos y conventos de toda España gracias a la intermediación del párroco de Onda mosén Miguel Llopis.

El proceso de decoración utilizado por Amadeo Benedito era artesano y sencillo. Preparaba el esmalte dentro de un gran barreño donde sumergía los azulejos uno a uno y los iba dejando en un casillero. Cuando estaban medio secos los limpiaba por detrás con un cepillo de esparto

18

*Murales devocionales situados en los espacios laterales de la Iglesia de Santa María de Borriol.
Agradecimiento a Mn. Pere Saborit. Foto P. Mercé.*

y los bordes con una cuchilla, y ya quedaban listos para pintar. Si pintaba con trepa, en primer lugar encajaba el dibujo que tenía en papel cebolla, que se había utilizado para las trepas, y dibujaba sobre el azulejo con estarcido, para luego encajar la trepa y pintar. Si era a mano alzada, o bien lo dibujaba directamente con carbón cuando se trataba de un solo azulejo o, si se trataba de un mural compuesto por varios azulejos, lo dibujaba con estarcido. Amadeo se dedicaba a trabajar sobre estos últimos, mientras su mujer, Carmen, le ayudaba con el pintado a trepa y en la fabricación de las mismas.

Los colores los hacía él mismo partiendo de los primarios que compraba. Hacía pruebas de colores sobre un azulejo que luego cocía para saber el resultado antes de empezar.

Durante bastantes años tuvo que ir a cocer los azulejos a diversas fábricas (*Cedolesa, Cisa...*), al igual que la mayoría de los ceramistas ondenses. En los inicios de la década de 1980 instaló una mufla en el taller y pudo trabajar con mayor comodidad y libertad, aunque, a veces, utilizaba los hornos de las fábricas para algún pedido especial por su envergadura.

Aunque la técnica sobre esmalte crudo fue la que más utilizó comercialmente, sus inquietudes artísticas le llevaron a experimentar otros procedimientos. De este modo, realizó diversas obras que podemos denominar como azulejo “acuarelado”. Sobre el bizcocho bañando con esmalte blanco aplicaba los diversos óxidos metálicos calcinados (colores) con poca cantidad de frita transparente, muy diluida, para conferir a las piezas un aspecto mate. La cocción se realizaba a 950-980^o².

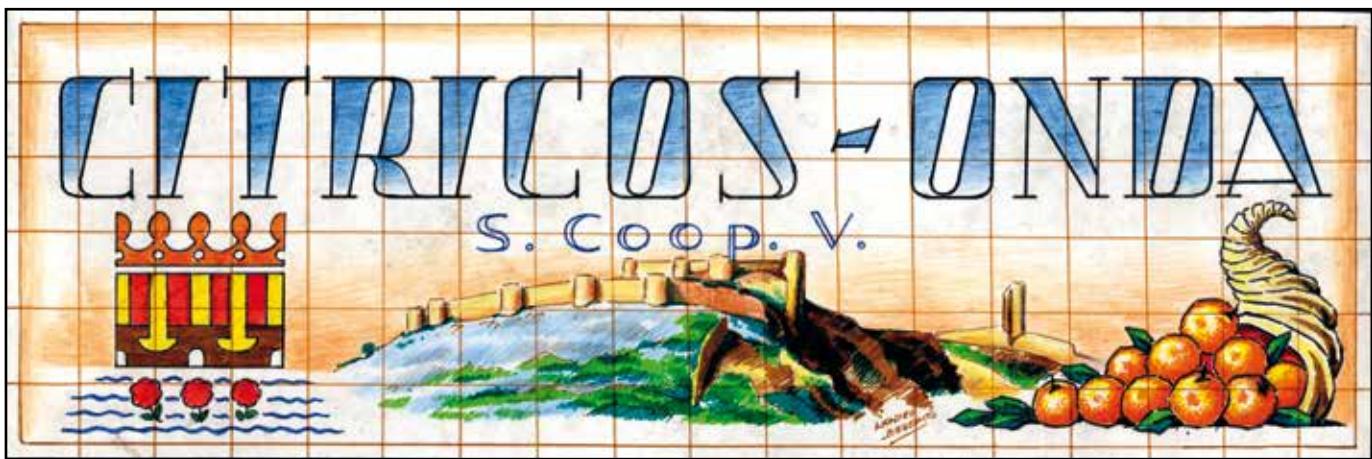
19

Pintura en relieve

Decíamos que Amadeo Benedito exploró y ejecutó diversas técnicas cerámicas, y entre ellas conviene citar la pintura cerámica en relieve sobre azulejo. Añadiendo caolín a los óxidos metálicos se creaba una masa o semiengobe que le permitía crear en sucesivas pinceladas un cierto relieve, imitando la pintura al óleo con espátula. Esta técnica la utilizó con cierta asiduidad, más por pasión artística que por un sentido comercial.

En este catálogo ofrecemos varias obras en relieve de diversos formatos. Dos piezas pequeñas (de un solo azulejo) y un plato nos muestran una gran calidad del dibujo y una finura cromática excelente a partir de trazos impresionistas. Otros cuadros de mayores dimensiones, composiciones de varios azulejos, tomados de diversas fuentes, avalan el dominio total de esta técnica que tiene su obra más significativa en el mural, no presente en esta exposición, que se exhibe en la tercera planta del Museo de Ciencias Naturales ‘El Carmen’ de Onda. Se trata de una composición de 195x195 cm con 169 azulejos de 15x15 cm con una escena

2. Agradezco la información del ceramista Manolo Sales Maza.

Boceto del rótulo de la antigua cooperativa Cítricos Onda.

Donación Cítricos Onda, 2001.

Agradecimiento a Justo Gargallo.

de fauna salvaje idealizada de la remota prehistoria. Aunque no está datado podemos fechar la obra entre 1959 y 1960, dado que la mayoría de los azulejos con animales que decoran este museo fueron realizados durante estos años³. En el Museo del Azulejo conservamos el boceto original de esta obra con el despiece de los azulejos, gracias a la donación de los hijos de Amadeo Benedito. En el mismo Museo de Ciencias Naturales 'El Carmen' se conserva otra obra en relieve correspondiente a una cabra de imponente cornamenta.

Corte y confección de trepas

A parte de su gran producción cerámica hay que destacar la faceta de Amadeo Benedito en el arte de confeccionar y cortar trepas. Estas plantillas, necesarias para la decoración seriada de azulejos, fueron más tarde sustituidas paulatinamente por las pantallas serigráficas, las cuales también fueron fabricadas en el taller de Benedito Gea a partir de una charla con el industrial don Isidoro Sansano que le apoyó en esta empresa.

3. Las obras del Museo de Ciencias Naturales "El Carmen" fueron realizadas por Vicente Adelantado y Rosendo Esteller bajo la firma *Ades* (de Adelantado y Esteller) y están datadas entre 1959-60. Cada azulejo tiene el nombre de una empresa de azulejos ondense de la época.

Para la fabricación de trepas usaban cera de abeja. Primero cortaban 5 o 6 papeles del mismo tamaño, según las trepas que iban a hacer del mismo modelo y en el formato que se les pedía. Sobre una madera ponían el papel, derretían la cera encima y lo planchaban; sobre la misma cera ponían otro papel, derretían la cera encima y planchaban; así sucesivamente hasta tenerlos todos en un mismo bloque a modo de capas. Sobre la cera que quedaba en la parte de arriba dibujaban con estarcido (hacían el dibujo sobre papel cebolla, lo pinchaban con un punzón, lo ponían sobre la trepa y le pasaban carbón por encima, quedando así el dibujo en la trepa). Pasaban por el fuego las trepas y el pigmento del carbón se quedaba fijo sobre la cera. Cortaban el dibujo como plantilla. Calentaban las trepas y las separaban, quedando así varias iguales.

Cientos de juegos de trepas fueron confeccionadas y cortadas de la forma descrita por Amadeo Benedito y su mujer, Carmen Piquer, entre las décadas de 1970 y 1990, según consta en importantes fábricas de azulejos como *Cedolesa, El Molino, El Bólido, Realonda, Bechiazul, FacoPyr, Miguel Piñón, Colores Blythe, Piñón y Ribes, Cerámica Artesana Azulejera, Cerámica Artesana Ondense, José Verdiá, CISA, Decorazul, Juan Montoliu, Adex, Cerámicas Montgo-El Clot, Cerámica Decoronda, Refrazul, Cerámica Apeadero, El Barco, Azulejos Artísticos, Cerámica Antiga, Gres Villarreal (Gresvill)*...

Para finalizar esta breve introducción solo cabe añadir que Amadeo Benedito Gea formó parte significativa de una *legión de artistas que utilizaron la cerámica como soporte para sus inquietudes plásticas y que surgió a mediados del siglo XX al tiempo que iba creciendo y modernizándose la industria cerámica en la provincia de Castellón. Se trató de artistas que dieron continuidad a los obradores preindustriales seguidores de la tradición clásica pero aportando cada uno de ellos sus variantes más personales*⁴.

Siguiendo esta tradición, la obra de Amadeo Benedito se caracteriza por el esfuerzo por aunar y conjugar lo artístico con lo artesanal y viceversa. Tendencia que encontramos en Onda en otros grandes ceramistas *que han trascendido a lo propiamente artesano, (...) y que sentados, pincel en mano, ante las piezas de alfarería o de vajilla (y de azulejos), en el silencio del taller, se afanan a diario por mantener viva una tradición fabril que es histórica en nuestra tierra*, según refiere el catedrático de Historia del Arte Antonio Gascó Sidro⁵.

4. Gascó Sidro, A. J. (2006) *Pintores de Castellón. Del Neoclasicismo al Arte Contemporáneo*. Editorial Prensa Valenciana, S A, pág. 318.

5. Ídem, pág. 327.

AMADEO BENEDITO GEA
(ONDA, 1926-2009)

LA CERÀMICA ARTESANAL

CATÀLEG D'OBRES CATÁLOGO DE OBRAS

Llapis

31 x 23 cm

1934?

Fons Museu del Taulí, donació Família Benedito Piquer

24

Llapis

32 x 22 cm

1939

Fons Museu del Taulí, donació Família Benedito Piquer

Llapis

32 x 22 cm

Fons Museu del Taulí, donació Família Benedito Piquer

25

Llapis

32 x 22 cm

Fons Museu del Taulí, donació Família Benedito Piquer

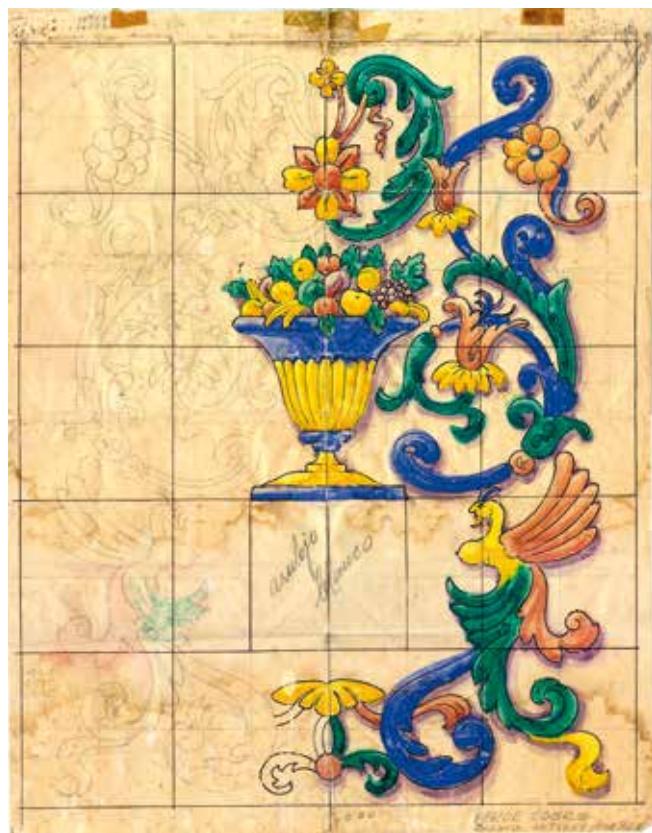

Aquarel·la

34 x 38 cm

Estergit

Fons Museu del Tautell, donació Família Benedito Piquer

Aquarel·la

54 x 42 cm

Fons Museu del Tautell, donació Família Benedito Piquer

Aquarel·la

29 x 22 cm

Esbós

Fons Museu del Taulí, donació Família Benedito Piquer

27

Aquarel·la

31 x 23 cm

Fons Museu del Taulí, donació Família Benedito Piquer

Llapis de color i tinta

33 x 23 cm

Fons Museu del Tautell, donació Família Benedito Piquer

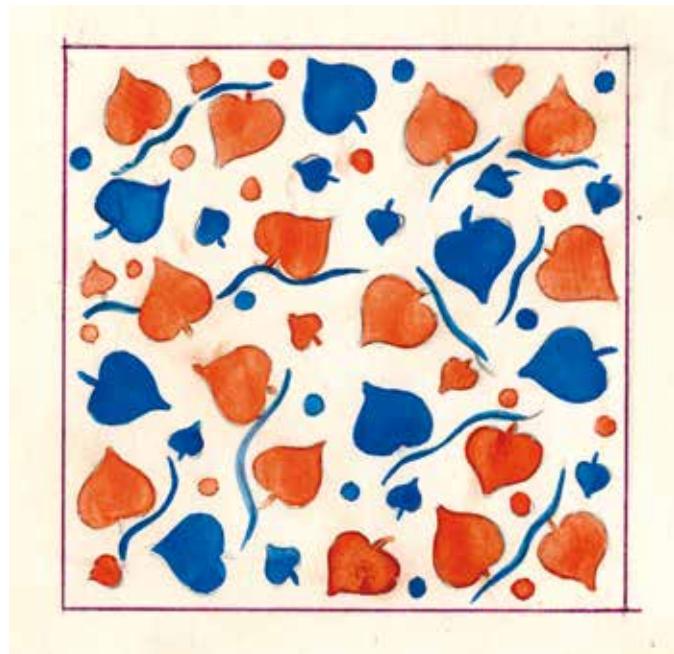
28

Aquarel·la

22,5 x 15 cm

Fons Museu del Tautell, donació Família Benedito Piquer

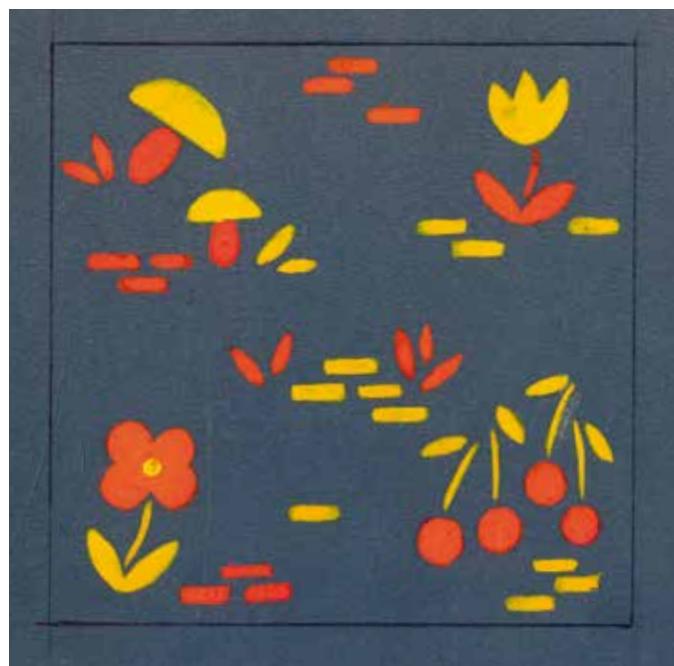
Aquarel·la

18 x 18 cm

Esbós disseny per a serigrafia

Fons Museu del Tautell, donació Família Benedito Piquer

29

Aquarel·la

18 x 18 cm

Esbós disseny per a serigrafia

Fons Museu del Tautell, donació Família Benedito Piquer

Aquarel·la
66 x 44 cm

"Adoració dels Reis Mags" de G.B. Tiepolo (1753)
Col·lecció Família A. Benedito

Aquarel·la
40 x 30 cm

Col·lecció Família A. Benedito

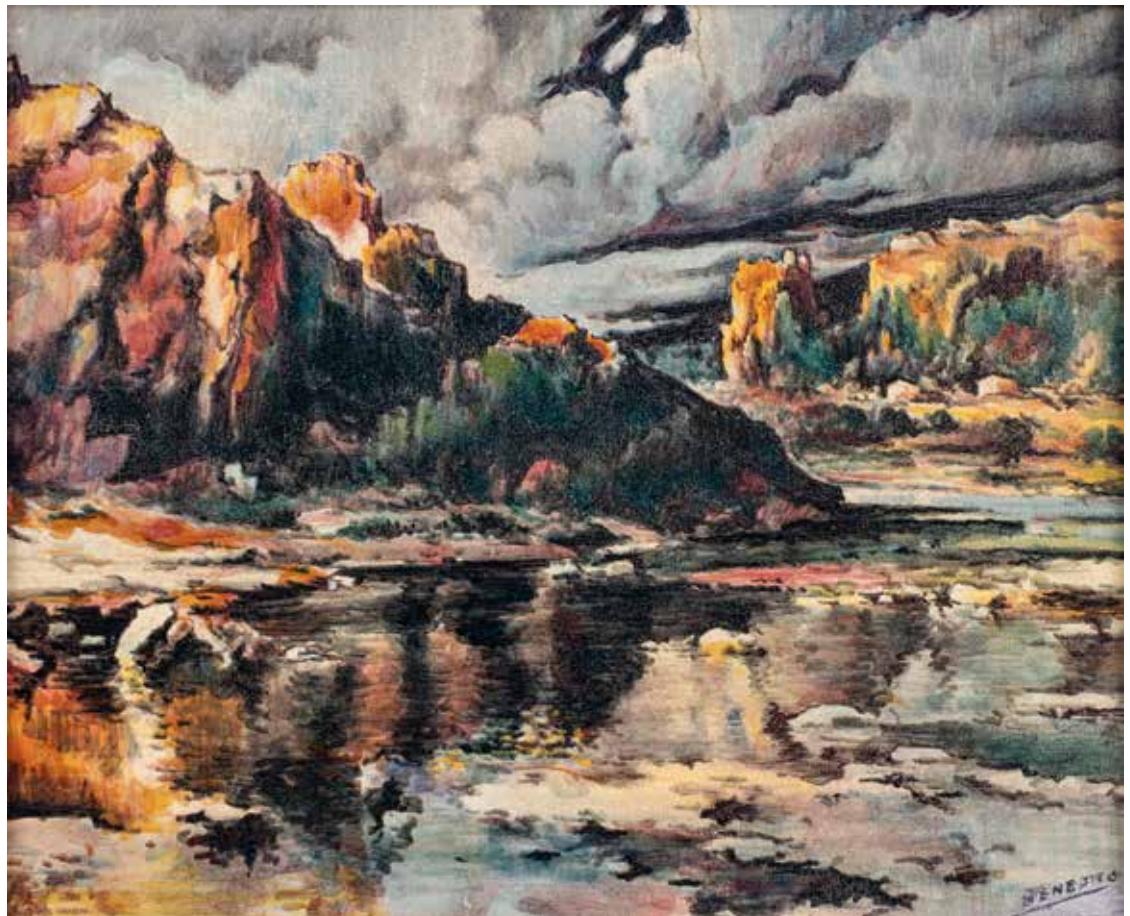

Tauell
25 x 20 cm
CER.ABAD - A.BENEDITO
1951
Revers: encuny el-líptic ESPAÑA-ONDA
a llapis: VICENTE ABAD, n.º 18

Tauell
28 x 14,4 cm
1957

Revers: encuny el·líptic MADE IN SPAIN/LA GIRALDA/ONDA

Taulell
 $25 \times 20 \text{ cm}$

Plafó de taulells

40 x 60 cm

Plafó de taulells amb relleu

105 x 90 cm

1980

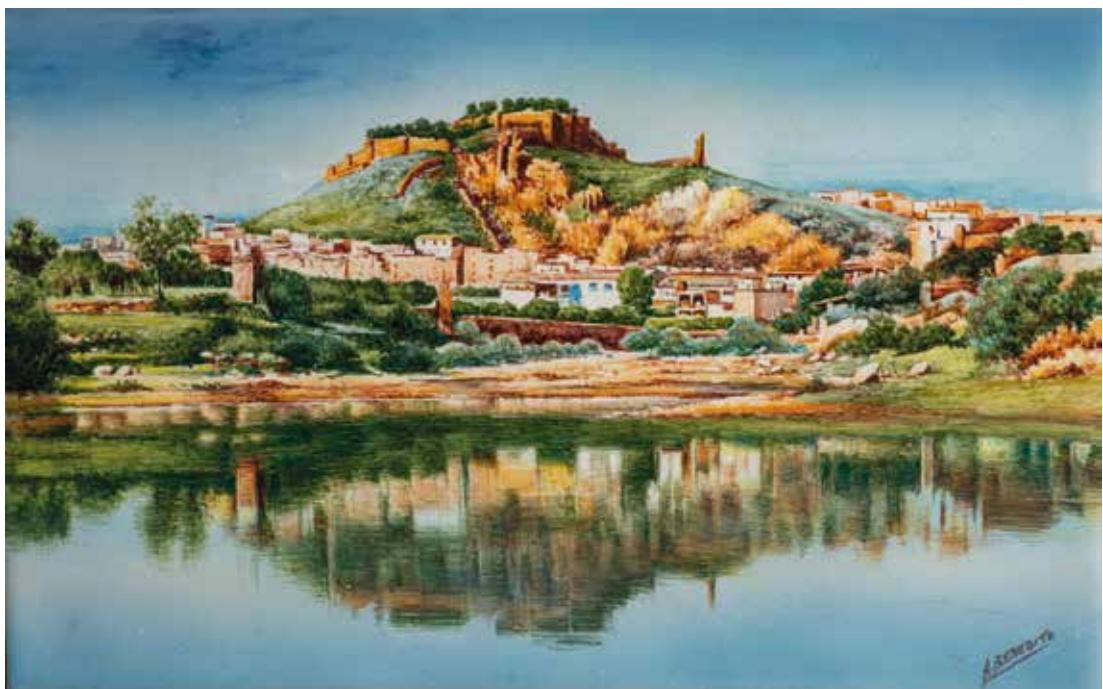

36

Plafó de taulells
60 x 40 cm

Plafó de taulells
60 x 40 cm

Taulell
40 x 25 cm

Plafó de taulells
60 x 40 cm

Plafó de taulells
60 x 40 cm

Plafó de tauells

45 x 30 cm

1980

Taulell
44,5 x 34 cm

Taulell
44,5 x 34 cm

Taulell
25 x 22,7 cm
1958

Taulell

25 x 22,7 cm

1958

Revers: nº 13, encuny el·líptic ESPAÑA-ONDA

Plafó de taulells
40 x 40 cm

Taulell devocional

33 x 50 cm

Àngel de la guarda

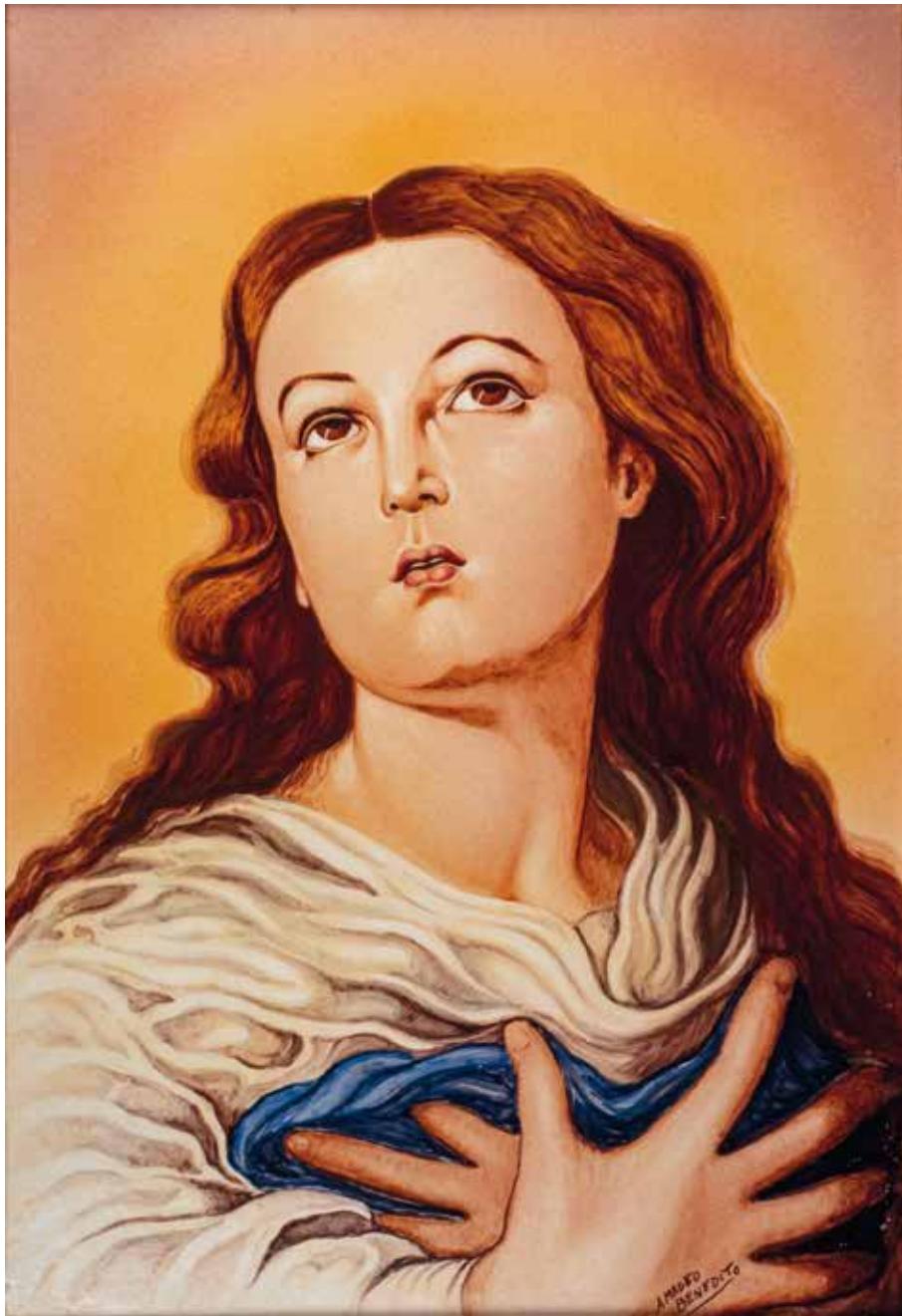

48

Taulell devocional. Sanefa amb relleu

43 x 43 cm

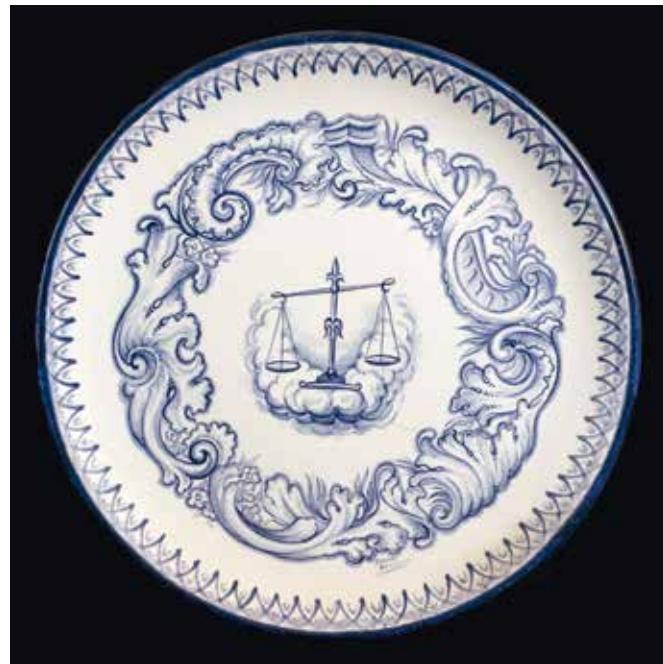
1979

Taulell devocional
33 x 50 cm
"Inmaculada" Murillo

*Plat
41,5 cm
Motiu putti*

Plat
41 cm

51

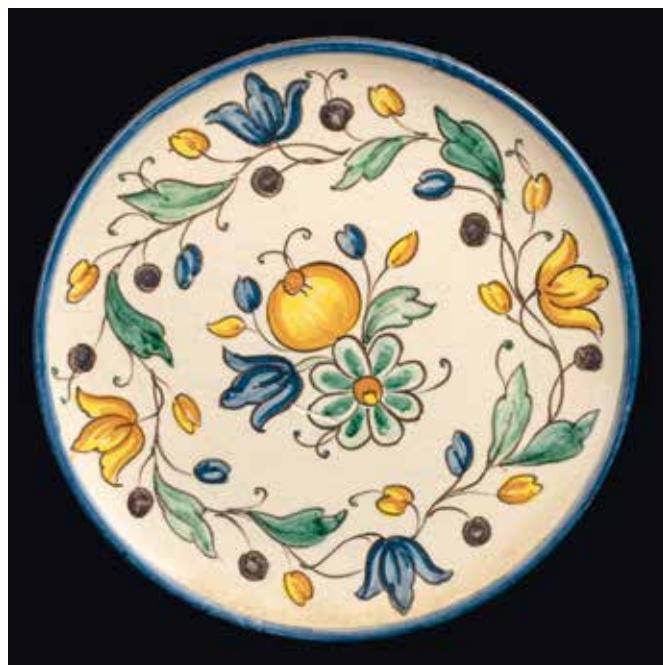

Plat
41 cm

Plat
29,5 cm

52

Plat
29,5 cm

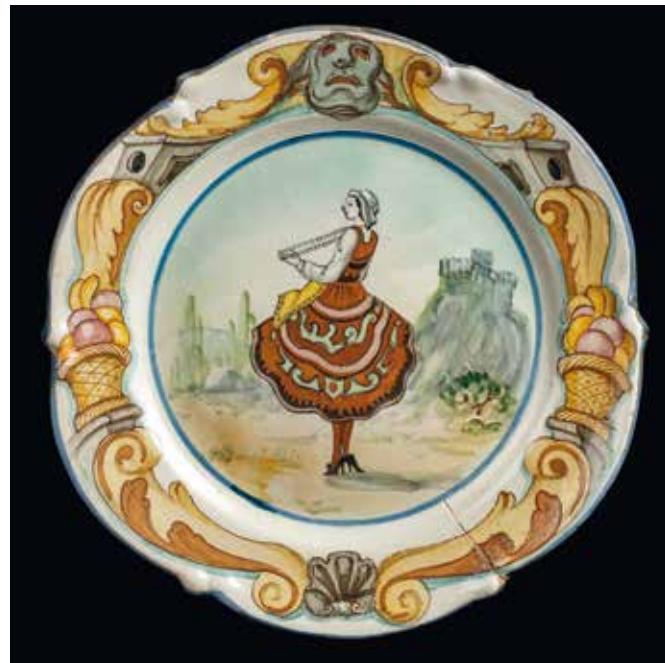

Plat
30,5 cm

53

Plat
30,5 cm

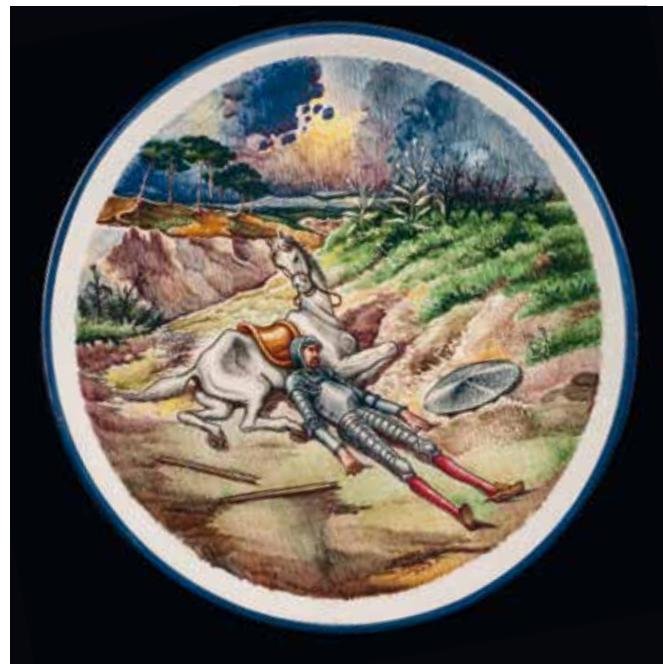

Plat gallonat
28,5 cm

54

Plat gallonat
28,5 cm

Plat
35, 5 cm
"El Quixot"

55

Plat
30,4 cm

Plat amb relleu

34,5 cm

Taulell amb relleu

15 x 20 cm

Tauell amb relleu

15 x 20 cm

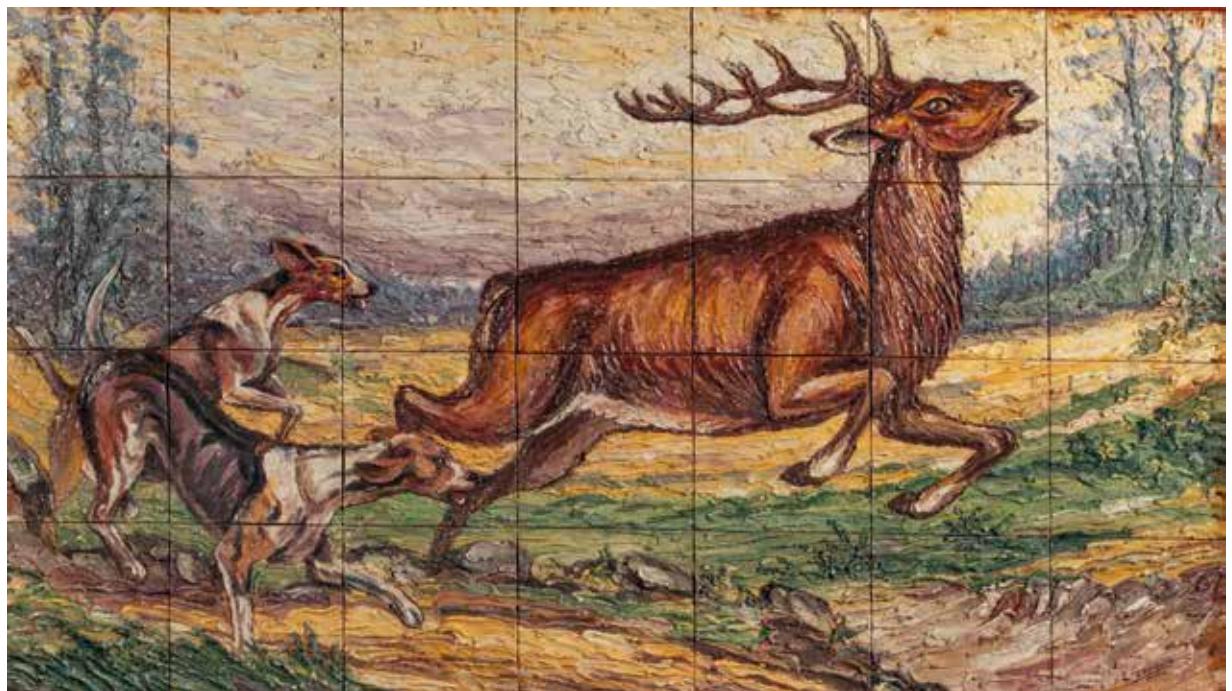
Plafó de taulells amb relleu

90 x 60 cm

Plafó de taulells amb relleu

105 x 90 cm

Plafó de taulells amb relleu

105 x 60 cm

*Taulell amb relleu
45 x 31,5 cm*

Plafó de taulells amb relleu

45 x 75 cm

64

Plafó de taulells amb relleu

45 x 75 cm

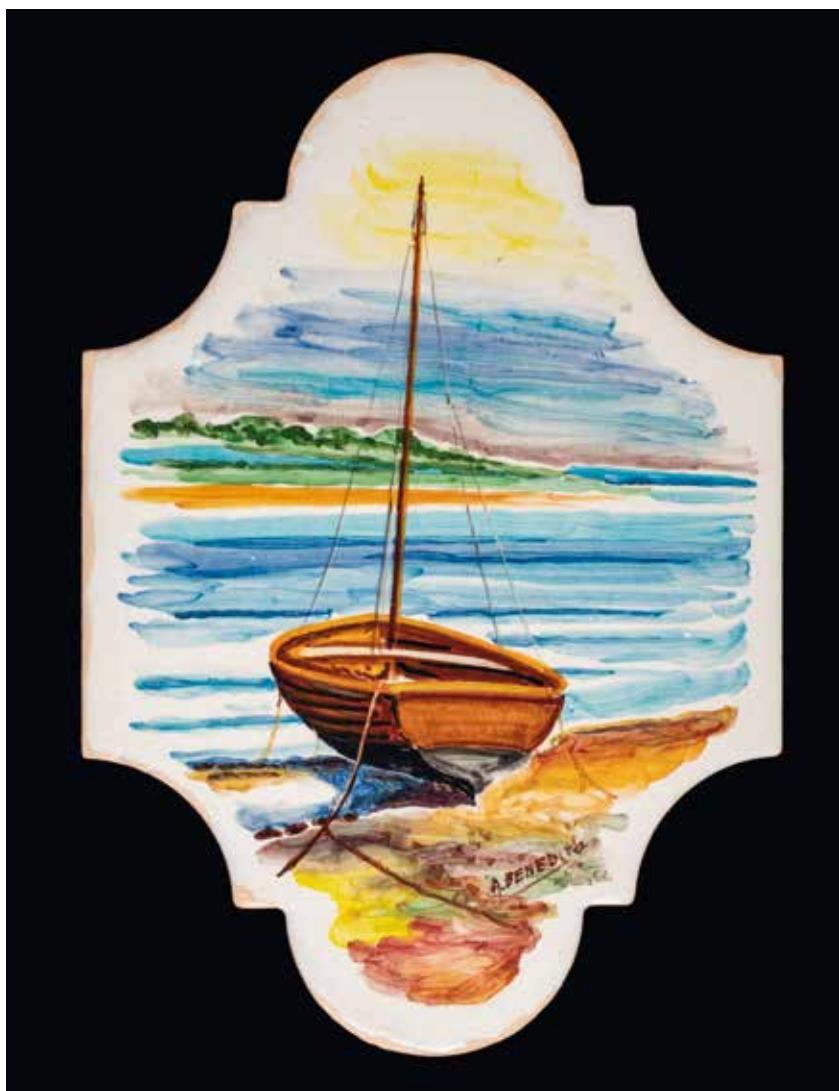
Revers: AZULEJOS CISA

Placa ceràmica modelada

28,5 x 20 cm

Revers: AZULEJOS CISA

Placa ceràmica modelada

28,5 x 20 cm

Revers: AZULEJOS CISA

Placa ceràmica modelada

28,5 x 20 cm

Revers: AZULEJOS CISA

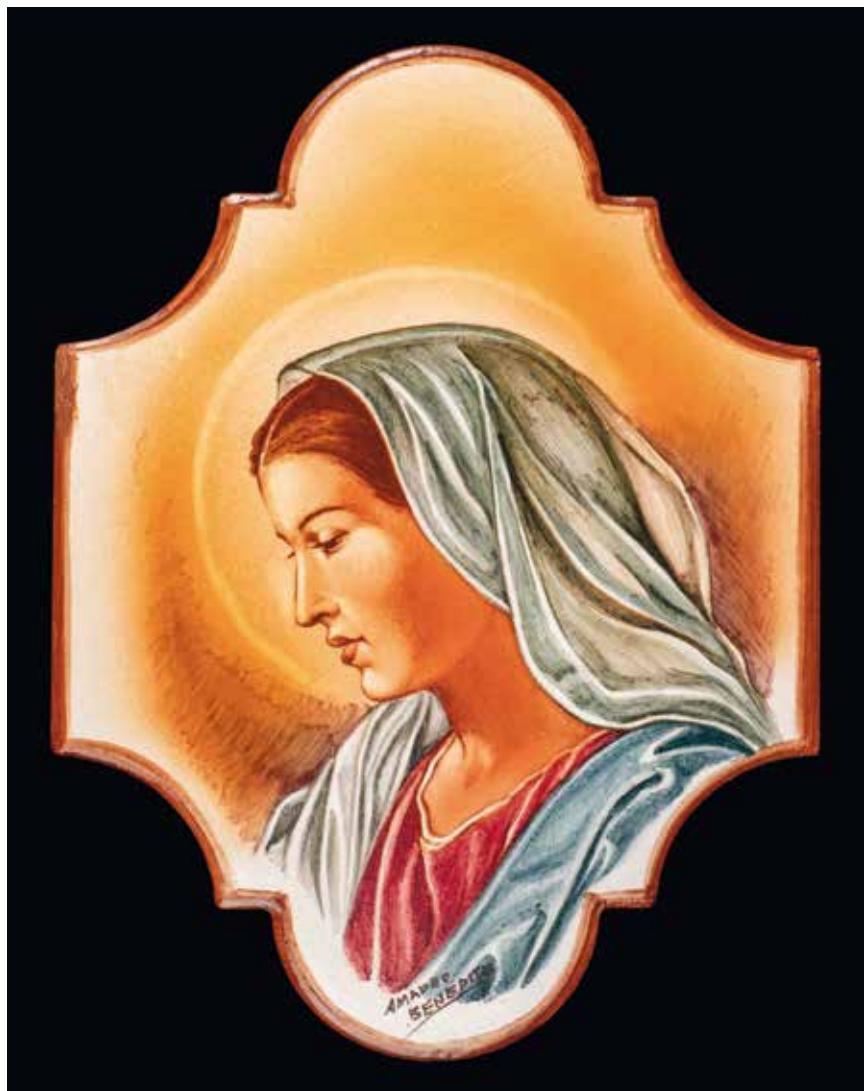

Placa ceràmica modelada

28,5 x 20 cm

Motiu devocional

Revers: AZULEJOS CISA

Placa ceràmica modelada

28,5 x 20 cm

Motiu devocional

Revers: AZULEJOS CISA

"Panal" ceràmic de construcció
20 x 50,5 cm
Col·lecció Família A. Benedito

71

Plafó de taulells

45 x 60 cm

